

Teater ja muusika.

„SÜGISMANÖÖVER“ Estonias.

Ei ole kerge operetist kirjutada. Näed, et inimesed on hoolega töötanud ning palju vaeva näinud; sulle jääb tunne, et nad ise asja tõsiselt võtavad, ent su mõtted tegelevad etenduse ajal hoopis teiste asjadega — kõik too lavalt pakutav kipub vägisi silmist-kõrvust mööda libisema. Ja kui pärast etendust teatrist lahkud, siis tunned, et oled raisanud aega, sest isegi korralikult lõbus pole sul olnud. Ning kui siis võtad sule kätte, et retsensiooni kirjutada, siis märkad, et sul polegi suurt öelda. Kuid töö, mis tehtud opereti kallal, pretendeerib hindamisele.

Kuid ärgem tehkem sõnu. Otse väljaõeldult minu arvates oli „Sügismanööver“ kaks asja, mida vaadata vääris: tantsud ja Arnold Vaino. Oma puhtuselt ja klappivuselt paelus „Valse acrobatique“ My Granbergi ja Verner Haguse ettekandel ning „Grand Valse“ Klaudivia Maldutise ja Artur Koiti tantsituna võlus oma hoogsuselt. Neid asju vaataks teinekordki. Kuid teinekordki vaatamist väärrib ka Arnold Vaino kindrali osas. Räägiti, et näitlejal olevat „hää ära“. See võib ju nii olla, kuid see nii kõige paremini sobiski. Sest ma usun, et igal vähegi endast lugupidava tahtval kindralil peab olema hää manööveri lõpuks kähisema karjutud. Vaino on sündinud koomik, ta oskab iga pisiasjaga vaatljal naeru välja kiskuda. Teksti talle suurt polegi tarvis, juba tema miimika on ürgkoomiline. Ega ta ei püüa publikut naerma ajada, sest Vaino mäng püsib enam-vähem loomulikkuse raamides, kuid see sünnib kõik nii iseenesest.

Mis puutub teistesse osalistesse, siis eriti väljapaistvat saavutust neist keegi ei pakkunud. K. Savi ja A. Lüüdik esinesid nii nagu neid lugematuid kordi operettides nägema olema harjunud. Harry Kaasik tuli oma osaga tragilt toime. Laitmata oli ka Salme Lott. Vaid Els Vaarmanni kohta peab tähendama, et ta mänguliselt märksa vähem pakkus kui ta suuteline on. Ma ei tea, kas operetis on see otse sunduseks, et inimene näidelda ei tohi. Sest kuidas muidu seletada esimese vaatuse stseeni Risa ja Lörenty vahel. Siin Els Vaarman rääkis kõige puhtakujulisemalt teksti.

A. Lüüdik oli kogu selle värgi ladusalt lavale seadnud. Väga kena number oli too sõduritega jandamine esimeses vaatuses, kus erukadett komandosõnu ei tea. Kuid mõningaid asjatuid venitamisi oli sisse jäetud. Nii näiteks esimese vaatuse lõpp. Too rühmaülema jutustus võiks rahuliku südamega maha lõmata. Ka ei tarvitseks Lüüdikul eriti hinnata oma kolmanda vaatuse kupleed, kuigi see esitendusel üsna elava aplausi välja kutsus. Põlen uudishimust teada saada, et mida küll nood plaksutajad leidsid selles kuplees nii naljakat või teravmeelset. Ent kardan, et seda ma vist ei saa kunagi teada, sest küllap homme on juba plaksutajadki unustanud, mis seal öieti oli.

Publikut oli ohtralt ning mõnikord plaksutati päris elavalt. Tuju tõusis just viimase vaatuse ajal — muidugi tänu Vainole.

Leo Soonberg.

„Sügismanööveri“ muusikast.

Muusikaline külg „Sügismanööveris“ on võrdlemisi hea ning tundub oma tervikiheduse poolest seisvat üle sõnalise osa tasemest. Kalman võib anda kergemini võetavat kunstilaadi, ilma et ta seejuures satuks libedale lõbususte või tundejoonte esitamisele. Ta on keskelt läbi mõnus „seltskonnamees“, kes oskab hoida parajat tuju.

Osaliste kohta tohib ütelda, et nad üldiselt teenisid muusikaautorit küllalt hästi. Nii E. Vaarmann jättis vokaalselt hea mulje. Ainult rütmiline kontakt orkestriga oleks paiguti võinud olla tihedam — eriti opereti algupool. Ja kas need portamentod isegi selles zhanris tegid asja paremaks? Aga kokkuvõttes andis keni tulemusi. S. Lott teenis oma kohal täiesti rahulolu.

Meestest H. Kaasik oli üsna sümpaatne. Tal tuleb aga kaotada mõned liiga avatud võtted tooniandmises. Teises vaatuses tal oli täita üks pisut ebatüüpiline laulunumber. Ei tahaks ütelda, et see oleneks just muusikast ja vastavast täitmisest, vaid situatsioon ise kujunes igavaks. Kas siin teksti kohendamisele ei saaks teha kokkutõmbamisi ning aidata lühendada opereti kestust? K. Savi laulis paiguti säärase ettevaatusega, et tõlgitsus hakkas kannatama. Muide tal nüüd pärast „häälemurdmist“ — tenorist baritoniks — ei tohiks olla raskusi ja hirmu kõrgema tесситуuri suhtes. Aga osa anti keskelt läbi suurema hädata. P. Hallap rühmaülema lauluosa täitjana oli valitud

kohale tähelepanuga selle numbriga vastu. Ja ega tulemuste üle opereti kohta ei või nuriseda. Ainult — kui oleks vähem häälelist pingutust. Muud tegelased osutusid laulult vähemtähtsaks.

Opereti kui terviku läbiviimine arenes V. Nerepi juhatusel õige hoogsasti ja küllalt heas sidemes lava ning orkestri vahel. Rütmi täpsemat jälgimist võiks veel soovitada Kaasikule ja A. Lüüdikule tema kupleede puhul (need võiks ka ära jätta) ning mõnes teiseski paigas. Aga see külg kujuneb kindlamaks iga uue etendusega.

Selle operetiga peaks jäädama publiku poolt rahule, — arvan, et veelgi enamgi.

Ed. Visnapuu.